

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Franciškanska ulica 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsako sredo popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 20— K
pol leta 10—
četrt leta 5—
posamezna številka po 40 vin.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 60 vin. za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 45 K.

Telefon uredništva št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 75 vin.
. dvakrat . . . 60
. trikrat . . . 45
za nadaljnja uvrčenja od petit-vrste po 30 vin.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo Zaveze jugoslovanskega učiteljstva ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Mestni trg št. 17/III.

Poštna hranilnica št. 11.197.

Reklamacije so proste poštnine.

Nove draginjske doklade za učiteljstvo ljudskih in mešč. šol.

Po naredbi min. sveta z dne 28. jun. 1919 se odmerijo in nakažejo kakor hitro dosepejo poročila šolskih vodstev, ozir. vpokojencev in učiteljskih vdov o stanju družine posameznih učiteljev. Draginjske doklade bi se po podatkih o rodovinskem stanju, ki jih ima sedaj na razpolago deželno knjigovodstvo, ne moglo odmeriti, ker so draginjske doklade po omenjeni naredbi ministrskega sveta določene po drugačni podlagi, nego je uveljavljena po naredbi poverjenišva za uk in bogočastje in za finance z dne 13. decembra 1918, št. 225 Ur. l. Zato bo višji šolski svet pozval šolska vodstva in upokojence ter vdove učiteljev, da nemudoma predložijo poročila s potrebnimi podatki. Šolska vodstva in učitelji se opozarjajo na poziv, ki izide v prihodnjih dneh v slovenskih dnevnikih.

HREN:

„Potrpite . . .“

(Službe in knjige.)

Sedanja doba, ko se vse preobrazuje in preosnavlja, ko si gradimo temelje svojih novi svobodni državi, je mnogo zanimivosti, a tudi mnogo težav za vse, za oblasti in podložnike. Vse stanove je obšla neka mrzličava mestrnost in neravnost. Posamezniki, kakor tudi vsi stanovni, hite, da si v novem domu zasigurajo udoben prostorček. Z vsem smo nezadovoljni, vse gre nam prepočasno. — Včeraj nam je lišča pogorela, in danes bi že radi spali v novem poslopju, udobnejše in mehkejše, kakor včeraj v starem. Desetletja smo garali in stradali za tuje, naše trinoge, a zase ne maramo potrpeti niti toliko mesecev. — To je vojna psihoza, sad vzgoje vojne dobe in neizmernega trpljenja v njej.

Ni čudno, ampak umljivo, da je tudi posameznike našega stanu objelo vseobče vrvenje ter se jih je polotila neka mrzličavost, da so ti posamezniki vedno številnejši in vedno glasnejši ter dajo duška v svojem glasilu, kar je docela umeuno in pravilno. — Kritika je zdrava in v sedanji dobi, ko vse sili v ospredje ter se polagajo temelji bodočnosti, naravnost krvavo

potrebna. A bodimo strogi kritiki, proti drugim in pa proti sebi, kritiki, ki razumevamo in upoštevamo celoten položaj. Za danes le par besedi o službah in šol. knjigah.

Mnogo nejevolje je med nami zaradi začasne oddaje mest, zlasti na jezikovni meji in jezikovnih otokih, kjer so prej bili Nemci in nemčurji. Naravno, da se marsikdo čuti zapostavljenega in je tudi res zapostavljen. Da je bilo takrat ta mesta tehnično nemogoče razpisati in pravilno oddati, je umljivo, ker je bilo toliko mest in bi nastale ponekod prevelike vrzeli. Potreba je bila pa silno nujna in čas silno kratek. Zato se je zgodilo, kar je bilo edino možno: mesta so se oddala začasno, pozneje se pa razpišejo in pravilno zasedejo. — Pa zakaj se še niso razpisala, saj je dovolj časa? — Moj dragi, še Bog je rabil šest dni, da je svet ustvaril in tudi mi upamo, da ne bode potreboval višji šol. svet vsaj ne toliko let, da uredi vse pravično in dobro. Sicer je pa tudi stvar pravičnosti, da se tistih, ki so imeli najtežje delo in orali ledino v prehodni dobi izpočetka, ne zapodi kratkoma zopet drugim samo zato, ker imajo nekaj let manj službene dobe.

Kakšno je bilo to delo in kako neznanjsko prijetno, to nam lahko pove vsak, kdor je okusil. Čuditi se je le učiteljstvu, da je vzdržalo in še danes sem trdno uverjen: ako ne bi bili gospodje pri višjem šol. svetu takoj prišli s trda, skoraj železno roko, bi že po prvih dneh prevzela — pobegnila večina učiteljstva. Mislim pri tem specijelno Maribor in okolico, pa saj tudi drugod ni bilo mnogo bolje — najbrže.

Med tolikom številom poklicanih, gotovo niso vsi izvoljeni. A oblasti moramo vendar pustiti časa, da presodi vestno in ne napravi novih krivic. Kdor ni na mestu, ta pojde gotovo prej ali slej. Toliko razsodnosti in pravičnosti moramo vendar-le prisoditi merodajnim krogom, kjer sede naši ljudje, ki čutijo z nami. Preje so ondi sedeli tuji, katerim smo bili mi, naše šolstvo in naš narod, deveta briga.

Da je prišlo na ta mesta slučajno par zakonskih parčkov, ali so bili kak posebnosti ozir, mi ni znano. Mislim pa, da so bili poleg drugih lastnosti ozir, tudi na

stanovanjske in prehranjevalne razmere. Ako je prejšnja oblast preje neredko ločila zakonce, menda ne bomo istega zahtevali od svoje sedanje oblasti? Sicer je pa stvar okusa to zadevo povdarjati med istim stanom, bodisi zasebno, kakor tudi javno v listih.

Gotovo je, da bi ne bilo vsem ustrezno, ako tudi bi se bila vsa ta mesta pravilno razpisala in pravilno oddala, če tudi bi bilo to tehnično mogoče. Mesta so tako odgovornosti polna in zahtevajo toliko vsestranskega dela, da ne bode še dolgo ne pri zasedanju teh mest odločevala edinole ključna doba. Zakaj delo zunaj šole je še skoraj mujenjske in potrebnejše v teh krajih. — Pa pogledjmo! V lepi dravski dolini ob meji so bila že januarja razpisana tudi prav lepa mesta, od eno do šestrazrednice. In pomislite: niti toliko kompetentov ni bilo, da bi se bila mogla vsa mesta oddati. — Vsi pa vendar ne moremo priti v Maribor ali Celje! Sploh pa se čuti povsod veliko pomanjkanje učiteljstva in se bode čutilo še gotovo celo desetletje. Na eni strani zahtevamo višjo izobrazbo učiteljstva, kar je prav, na drugi strani pa jemljejo oblasti tretjeletnike, da ustrezajo najnujnejšim zahtevam. To je seveda protislovje, a je v sedanjem času opravičljivo in razumljivo. — Tudi Maribor je komaj do polovice zaseden in mnogi izmed tovarišev, ki so dobili ta »lepa in prijetna mesta«, sili nazaj.

Torej, le potrpite!

Docela neumestno je primerjati naše sedanje razmere z nekdanjimi proslulimi avstrijskimi, kar se dogaja tudi v dnevnem časopisu. Pridemo v luč, kakor bi bilo nekaj v marsikaterem oziru bolje v rajni Avstriji, dasi vsi dobro vemo, kakšna mizerija je bila v splošnem. Pomislimo vendar, da je tam deloval dolgoleten, preizkušen upravni aparat, ki je lahko funkcioniral. Mi pa zahtevamo, da bi ura precizno šla, četudi šele vstvarjamo kolesja v njo!

Torej, le potrpite! —

In knjige!

Rabimo dobrih, docela preurejenih knjig, na popolnoma drugačni podlagi. Rabimo jih nujno in ne samo tisočev, ampak stotisočev, da milijone. Moj Bog, to se vendar ne da stresti iz rokava, ustvariti kar čez noč. Prav dobro in prav hitro

je nemožno, ako bi tudi imeli ves material na razpolago. Gotovo je šola prva, najvažnejša. A docela zanemarjati druge panoge šoli na ljubo, tega tudi ne moremo zahtevati. Ker gradimo nov dom, moramo istočasno graditi vso stavbo, ne pa samo enega dela, če hočemo kedaj imeti dobro in lepo celoto. — S šolskimi knjigami bomo imeli še nekaj let križe in težave, kar je razumljivo. Dobro bodo nam služile tudi knjige iz nekdanje avstrijske zaloge, čeprav niso primerne. V sili vrag muhe žre, pa si jih še sam lovi! — Knjiga je mrtva, učitelj je tisti, ki ji da življenje. Jaz v resnici ne vidim v starih šol. knjigah posebne nevarnosti za našo mladino. Saj je vendar ta mladina sama doživela to dobo. Ako ji damo tudi druge knjige, s tem ji še ne izbrisemo spomina na to dobo. — Odstranimo iz starih knjig cesarjevo sliko in cesarsko pesem in še par beril, pa lahko mirnega srca izročimo knjigo mladini. Kar je pa drugih zgodovinsko-politično-patriotično prirojenih neresnic, tiste pa so učitelju dobrodošle ravno v sedanji dobi. Ravno na njih učitelj lahko dokaže, kako se je preje pačila zgodovina in vsiljevalo ljudstvom mnenje, da gleda v svojih vladarjih bogove, med tem ko so bili navadno mnogo večji grešniki od nas. — To velja seveda samo toliko časa, dokler je docela nemožno sedanje neprimerne knjige nadomestiti s primernimi. Vsled tega pa seveda ne smemo držati rok križem, ampak delajmo neumorno in dosledno, da dobimo čimprej, kar rabimo.

Naj se ne misli pri teh vrstah, da hočem z njim prati sebe, ali kogarkoli opravičevati. Vem, da tudi naši ljudje delajo na merodajnih mestih napake. Saj so ljudje! Se enkrat povdarjam, da je potrebna, krvavo potrebna kritika v sedanji dobi. Ampak vsaj tega jim ne moremo predbacivati, da bi ne imeli ti krogi ne poštene volje, ne srca; da bi jih vodila korupcija. Gotovo jih vodi predvsem korist in dobrobit šole in naroda. Ako je pa kaj gnilega med njimi, izčistilo se bode tudi tam, kakor povsod. O tem smo lahko uverjeni. — Le časa in potrpljenja je treba!

Eno pa moramo imeti vedno pred očmi: Ne izgublajmo in ne ubijajmo si sami vere v lepo in veliko bodočnost našega

LISTEK.

ALBIN SPREITZ:

Ivan Cankar v osnovni šoli.

»Proč z umetnim simbolizmom v moralizirajočih berilnih sestavkih!« je danes geslo moderne pedagogike.

Le resnična, velika umetnost more učinkovati na občutljivo in nežno otroško psiho. Berila v raznih odobrenih čitankah so bila res tako preparirana, da otroke niso seznanjala z nizkotnostjo, pokvarjenostjo, grenkobo in bridkostjo v tej borni dolini šentflorjanski. A mislite, da se da izločevati in zabranjevati vpliv miljeja, v katerem živi mladina? Nasprotno, če učence na višji stopnji osnovne šole se uvajamo v resničnost življenja s tem, da jim nudimo dovršene slike umetniškega gledanja, se ne bodo znali orientirati v bodočem življenju.

Čim tesnejše so sence, tem silnejše je hrepenenje po luči! Morda res ne bodo dojmili otroci popolnoma resničnosti in pokvarjenosti sveta, a to je sedaj na tej razvojni stopnji le v njihovo korist.

Bistveno je, da vplivajo resnične slike na čutnost, plemenitijo srce in usmerijo otroško dušo v hrepenenju po višjem, edinole človeku dostojnem življenju.

Veliki genij šentflorjanske doline — Ivan Cankar — nam je dal toliko biserov, da je danes neoporečna dolžnost, seznanjati učence na višji stopnji s krasotami in zakladi njegovega umetniškega stvarjenja.

Marsikateri bo dejal: Gotovo je Cankar veliki umetnik, a za osnovno šolo ni!

Tem malovernikom bi dejali: Prečitajte vsa njegova dela, ki jih je napisal ta veliki romar za prosvetljenje naroda, in čudovito vam bo jasno, da je znal tudi lepo pisati za mladino! Le prečitajte n. pr. njegovo povest »V samotni« ali pa njegove povesti in slike o materi. Bil je oznanjevalec materinske ljubezni. Kje ste čitali kaj takega? V »Podobah z sanj« se nam zrcali v »Uvodu« prečudoviti opomin, kako naj spoštujemo mater v življenju, da ne bomo tožili gluhim grobovom svojo srčno skopost, ko bo že prepozno. Nava-jam dobesedno: »Spomni se na svojo mater, nanjo, ki je v grobu! Povej, kaj bi ne šel po golih kolenih, odkopal grob z rokami, da bi ji rekel, kar ji nisi hotel reči, dokler te je slišala?« Eno samo besedo

morda, le eno, iz nečimernega sramu, iz srčne skoposti zatajeno?« — Nadalje je čudovita slika o materi »Vrzdeneč« v knjigi »Podobe iz sanj«.

Za mladino so najprimernejše knjige in povesti: »Za križem«, »Kurent«, »Podobe iz sanj« in »O preščah«.

V prvi knjigi (za križem) morajo predvsem slike: Jure, Ministrant Jokec, Pavličkova krona, Jakobovo hudodelstvo in Kovač Damjan slehernemu zakrknježu in tudi še manj razvitemu otroku stisniti srce v velikem usmiljenju za ljudi, ki hodijo težko pot trpljenja in grešijo iz prevelike življenjske bede.

V »Podobah iz sanj« nam je podal Ivan Cankar toliko krasot in neizrekljivo lepih čuvstev, da nimamo besed za primerno označitev. Seveda je mnogo filozofskih meditacij v tej knjigi, a teh se lahko izogibamo s tem, da jih zpuščamo ali ne čitamo takšnih črtic, ki še niso dostopne pojmovanju otroške psihe.

Mislim, da bo znal vsak vzgojevalec približno razbrati, kaj je prikladno za duševni razvoj njegovih učencev. Saj se razvitost duha in čuvstvosvanje razlikuje pri raznih otrocih, v različnih šolah in razredih.

Po lastni izkušnji vem, da iz »Podobe iz sanj« vplivajo najsilneje na otroško dušo črtice: Ogledalo, Ranjenci, Kralj Matjaž, Vrzdeneč in Nedelja.

Citajmo učencem le kratke povestice in slike na glas, da bodo čutili njih notranjo krasoto!

V 6. razredu, ki ga poučujem, me otroci dnevno naprošajo, naj čitam vsaj 1 uro nekaj iz Cankarja sedaj, ko sem jih že uvedel v Cankarjevo umetnost.

Prav umestne in uporabne so njegove črtice tudi za spise. Naj otroci spišejo, kaj pove Cankar v tej ali oni črtici, ali kako in zakaj jim ugajajo knjige: Za križem, Podobe iz sanj in druge.

Uporabimo njegove spise in izreke tudi pri lepopisju!

Saj so njegovi klesani stavki dovršeni epigrami.

Tako se oddolžimo velikemu pokojniku in otrokom res nudimo velikih in trajnih duševnih užitkov.

Ko dorastejo, bodo z veseljem segali še po nadaljnih delih našega velikega apostola ljubezni! —

naroda in tudi ne našega stanu, ki ne bode več zadnji, ampak med prvimi, kakor se že sedaj kaže v obrisih in kršeno mesto mu pristoja po veliki važnosti poklica.

Le malo dobre volje in potrpljenja je treba!

Za pravo upokojenega učiteljstva.

»Ko druge videl boš trpeti, pomagaj!« —

Fr. S. Cimperman.

V 25. številu »Učit. Tovariša« z dne 18. junija 1919 smo čitali umesten in aktualen članek glede pravih doklad upok. šol. voditeljev, ki se sedanjim upokojencem, ki so bili upokojeni do 1. jan. 1919, ne prištevajo v pokojnino. Dopisnik nam je govoril iz srca, pravo resnico, kajti pravično in dosledno bi bilo, da bi se upokojenim šol. voditeljem naknadno uštevala tudi opravila doklada v pokojnino. Upamo, da bo naša vlada to potrebo in pravico priznala in izplačala. — Pa upokojeno učiteljstvo se mora tudi v drugem oziru pritožiti radi pokojnine; to je rak-rane na našem pokojninskem zakonu. Enako delo, enake pravice in enako plačilo naj velja vsem povsod; to naj se tudi v pokojninskem zakonu upošteva. — Draginjske doklade namreč niso za aktivno in upokojeno učiteljstvo — enakomerno. Dočim dobiva aktivno učiteljstvo vsled § 1 »Naredbe celokupne deželne vlade za Slovenijo« z dne 14. feb. 1919 še lepe doklade, smo mi, upokojenci, zelo prikrajšani. — Draginjska doklada aktivnega učiteljstva donša temu aktivnemu učiteljstvu tisoče kronic na leto. Smelo lahko rečemo, da imajo aktivni učitelji dvojnjo plačo, dočim imamo mi — upokojenci — le 720 K na leto. To znaša na mesec 60 K. — Kako naj si upokojeni učitelj s 60 K mesečno pomaga ob tej veliki draginji, osobito, ako ima mnogočleno družino? —

To so naše težnje, ki jih priporočamo merodajnim krogom v uvaževanje in popravo. Upokojeno učiteljstvo se po vsej pravici pritožuje radi premajhnih draginjskih doklad. — Draginja, in s to v zvezi stoječe razmere, so za vse enake; to je draginja je za aktivno in upokojeno učiteljstvo enaka, tedaj naj bodo tudi draginjske doklade — za vse enake. —

Istina je, da so upokojenci še bolj potrebni podpore, nego aktivni učitelji. — Oni so že priletni in večinoma bolehi ter rabijo tudi primerno več podpore. Mnogi upokojenci so morali, radi šolanja svojih otrok, se preseliti v mesta, da tam šolajo svoje otroke. Da to šolanje v mestu mnogo stane, ve vsakdo, ki je preizkusil.

Računati je tudi z dejstvom, da je imel upokojenec svojedobno nele opravilno doklado, ampak tudi prosto stanovanje ali pa odškodnino; voditelj je imel šolski vrt, s sadjem, čebelarstvom, trto in drugim, kar je prinašalo lep denar. Aktivni učitelj je lahko gojil perutninarstvo, ki mu je nadomestovala troške za meso. — Vse naštetu odpade upokojencu. Vsega tega, kar smo našli, upokojenec nima več, in si mora drago kupovati.

Kaj pa obleka? Aktivnemu učitelju v vasi, ni treba toliko izdajati za obleko, nego v mestu stanujočemu. Obleka ga stane mnogo, ako hoče biti svojemu stanu primerno oblečen. Ti stroški so sedaj, pri sedanjih draginji — ogromni, in tudi, če ima majhno družino. In kako naj se oblači, ako ne more izhajati s plačo niti za preživljanje?

Vlada naj torej upokojencem izplačuje višje draginjske doklade in to ne manjše, nego jih prejema aktivno učiteljstvo. To zahteva čut pravice!

Resumé vsega označenega se torej Resumé vsega označenega se tedaj glasi:

Enako delo, enake pravice, enako plačilo. — A upokojencem v vprilog se mora omeniti, da so oni že vse delo dovršili, koje drug šele vrše; njim gre — po končanem napornem delu — še večje plačilo.

Pomagajte nam — vpokojenim učiteljem — k boljšemu blagostanu, ob — zadnji uri, ko nam že solnce našega življenja zahaja k povišanju draginjskih doklad. Saj ne zahtevamo in prosimo nič več, nego kar uživajo naši aktivni tovariši.

Kličemo vam z našim Aškercem: »Le kdor občutil sam je kdaj gorje, trpin mu, brat njegov, v srce se smili, in v kočah, ne v palačah, še vsikdar človekoljubi so se porodili.«

Naj bomo vsi enako deželni daru svobode — naše mlade Jugoslavije!

A. SKULJ:

Zopet korak naprej!

Kdor je okušal vse težave pri nabavi zvezkov za časa vojne, sicer pa so bile tudi prej večkrat sitnosti, mora pozdraviti vzradoščeno naše novo podjetje, izdelovalnico šol. zvezkov.

Dobiti pa moramo sčasom založbo učnih knjig, potrebščin in učil, tako, da bomo stali povsem neodvisni, na lastnih nogah. Tedaj bo delo lahko, tedaj bomo imeli enotna učila in potrebščine v vsej Sloveniji, — da v celi Jugoslaviji.

Verjamemo prav radi, da bodo v začetku težave, zato pa ne sme biti šole, ki bi ne naročala zvezkov pri lastnem podjetju. Vse, kar smo do sedaj dobili iz naše tiskarne za šolo, bilo je pravilno, saj za o skrbe izkušeni možje, bilo pa je tudi dobro in po zmerni ceni. Isto upamo tudi za zvezke, zlasti pozneje, ko bodo urejene razmere.

K zvezkom samim pa bi rad podal le nekaj želj. Upošteva pa naj se to vsaj tedaj, ko bo dovolj in dobrega papirja.

Na šolah smo do sedaj porabljali toliko liniatur in oblik, da se sami nismo spoznali. Formati so bili eni pokončni, drugi ležeči, eni večji, drugi manjši. Ne vem, zakaj je bilo vse to dobro?

Pred vsem odpravimo zvezke ležečega ali podolžnega formata. Ali ni za lepisje prav tako prikladen pokončni format, kakor ležeči? Istočasno mora učenc pisati v podolžni format lepisje, ko piše v spisovnico in računski zvezek pokončnega formata. In vendar pišemo v življenju izključno na papir podolžne oblike, zato naj imajo zvezki tudi tako obliko za spisje in lepisje.

Tudi se mi ne dopadejo mali formati, vpeljati nam je velike. Velik list nudi otroku več prostora in ima čez svoje delo boljši pregled.

Namen vseh pismenih izdelkov je, da privedemo učenca do tega, da piše čim prej samostojno, če le mogoče na brezčrten ali vsaj enočrten list. Ako imamo učenca ves čas v ojnica raznih liniatur, ne bo nikoli samostojen. Vedno ostane pri takozvani šolski pisavi, ki je lepa v liniaturah, a brez njih pa je Bog pomagaj.

Umestno bi bilo, da uporabljamo sledeče liniature na velikem pokončnem formatu.

Enočrtni zvezek, liniatura kakor jo imajo do sedaj rabljene početnice.

Štiričrtni sistem, širok in štiričrtni sistem, ožji. Prvega uporabljamo v prvem in po potrebi v drugem šolskem letu, drugega pa v drugem, oziroma v tretjem šolskem letu, tako, da dobi učenec sigurnost v velikosti pismenk za praktično pisanje na enočrtnem zvezku.

Enočrtni zvezke uporabljajo učenci v četrtem šolskem letu v posebnih slučajih tudi v petem šolskem letu.

Na brezčrten zvezek s podložnikom naj pišejo od petega šolskega leta dalje.

Približno tako vadimo pisanje na naši šoli in reči moram, da gre prav dobro. Glavno vendar ni, da pišejo učenci v šoli za parado, marveč za bodoče praktično življenje. Nič se torej bati, ako bo pisal kak učenec malo slabše. Bolje, da piše sedaj slabo, kakor pozneje v življenju.

Zvezki bi torej bili vsi pokončni, velikega formata, s sledečimi liniaturami:

1. Enočrtni za početnico.
2. Štiričrtni širji.
3. Štiričrtni ožji.
4. Enočrtni (širja liniat. kakor početnice.)

5. Nečrtani s širokim, na drugi strani z ozkim podložnikom za spisje in računstvo uporabljivi.

6. Ozkočrtni za računstvo, naj bi bili še po dolgem razdeljeni v tri kolone za prve razrede.

V višjih razredih rabimo tako nečrtane z ozkim podložnikom.

Umevno je, da odpadejo na zvezkih vsi naslovi, kakor: Lepisnica, Spisovnica itd. To bo napisal učenec sam. Edino če še ostane »Početnica«, da ne bo potreba prevč pisati učitelju elementarnega razreda.

Pri vseh zvezkih naj bi bili ovojni listi iz krepkega papirja.

Risanka naj bi imela prav močan papir, malo manjši format, in nekoliko več listov kakor je bilo običajno do sedaj, pa trde ovojne liste, (droben karton) nekaka skicijska knjižica, katero bi učenec lahko uporabljal vse leto. Morda 16—20 listov.

Glede pivnikov je čisto prav, da jih ni, ako niso dobri. Vendar, s čim naj otrok posuši? Tudi učitelju je neprilčno pri popravljanju. Želimo, če le mogoče, da preskrbi tiskarna tako velike formate pivnika,

kakor so zvezki, da si more vsaj enega oskrbeti vsak učenec za toliko časa, dokler ne bodo dobri pivniki v zvezkih samih.

S tako ureditvijo dobimo z risanko vred le sedem vrst zvezkov, ki bi pa povsem zadostovali potrebi narodne šole. Čim enostavneje, tem bolje.

I. MAGERL:

Izpit učne usposobljenosti za strokovne osnovne šole.

Kandidatom za 3. skupino bo sestavil navodilo tov. D. Humek, ravnatelj mešč. šole v Mariboru.

Tov. M. Hočevar, strok. učit. v Krškem, mi poroča, da ne kaže priobčevati navodila za 2. skupino, ker je popolnoma izključeno, da bi mogel napraviti izpit iz fizike in kemije, kdor ni imel priložnosti, da bi se bil vadil v eksperimentiranju in delal v kem. laboratoriju. Sicer se pa itak vršita prihodnje šolsko leto v Ljubljani in Mariboru enoletna tečaja za kandidate 2. in 3. skupine.

Nekateri samouki se pečajo izključno le z enim predmetom, dokler ga popolnoma ne predlajo. To je pa napačno, in sicer iz dveh razlogov: 1. kandidat kaj nitro opeša; 2. pozabi prvi preumet, se preden je končal drugega.

Pri tej priložnosti naj opozorim, da je neobhodno potrebno, da večkrat pregledamo knjige, ki smo jih že preštudirali.

V sedanjih izrednih razmerah je skoraj nemogoče, da bi si nabavili ona dela, ki bi bila najprimernejša za naš študij; zato priporočam, da preštudiramo v počitnicah sledeče knjige:

A. Pedagogika. Bežek — Vzgojeslovje. Bežek — Ukoslovje. Dr. Ozvald — Smernice novega življenja. Dr. Ozvald — Srednješolska vzgoja.

B. Slovenščina. Dr. Breznik — Slovenska slovnica. Sket-Janežič — Slov. slovnica. Levec — Slovenski pravopis.

Za šolo je sedaj odločilna Breznikova »Slovnica«. Od kandidata pa se mora zahtevati, da ve, kaj uče v tem ali onem slučajju tudi drugi slovnici. Za to pot se omejujemo v tem oziru na Sket-Janežičevo Slovnico in na Levčev Pravopis. Nekateri druge slovnice, polemčni spisi itd. pridejo pozneje na vrsto.

C. Zemljepis in zgodovina. Ker je sedaj težko dobiti za ta predmeta primernih knjig (slov. celo nemogoče), ponovimo najprej zemljepisne in zgodovinske knjige, ki smo jih uporabljali na učiteljskih; dotično učno snov pa izpopolnimo s čitanjem in deloma tudi študiranjem sledečih knjig:

Bezenšek — Bolgarija in Srbija. Apih-Dr. Potočnik — Zgod. učna snov za 1. šole (6 snop.)

Dr. Pivko — Zgodovina Slovencev. Pirc — Kratka zgodovina Slovencev, Hrvatov in Srbov.

Poudarjam še enkrat, da mi sedanje izredne razmere narekujejo ta izbor knjig!

FRAN ZAGORC:

K preosnovi učnih knjig.

Pri sestavi novih beril naj bi se oziralo na naše odlične mladinske pesnike in pisatelje, da se bo nudilo učencem kaj bolj primerne in dovršene po slogi in vsebini nego doslej.

Poleg tega naj bi se uvrstilo večje gradivo iz »Zvončka«, kjer je med »Pripovednimi, — Poučnimi spisi, Pouku in zabavi« veliko primerne. — Omenjam samo iz letnika 1914.

1. Za etiko: »Materinska ljubezen. Usmilite se ubogih ptičic. Učenec — tat. Uspešna kazen. Nesreča pri sankanju. V bedi bogastvo. Milijonar — berač. Jesenska slika. Hoja in človeški značaj. Visoka, redka starost. Obisk matere na bojišču. Jernejevo. itd.«

2. za zgodovino: »Domovina Slovencev. Ustoličenje koroških vojvod. Atila, kralj hunski,

3. za zemljepisje: »Rimska cesta. Kraj brez solca.«

4. za računstvo: »Meterska mera. Računska uganka.«

5. za prirodoznanstvo: »Pes — rešilec življenja. Grozno maščevanje mačke. Zvest konj. Čebela — rešilka življenja. (Glej Slov. Čbelar 1919. št. 61) Pretkanost vrabcev. O lisici in volku. Kako se množe muhe. Bajka o žitnem klasu. Bršljan in smreka. Dragoceno sadno drevo. Mati zemlja. 60 tenica petrolejke. Prva lokomotiva. Kako daleč slišimo grmenje topov. itd.«

Isto iz »Pesmi«, po izbiri tvarine in uvrstiti k posameznim predmetom!

TONE GASPARI:

O novi čitanki.

Čitanka pomagaj k vezi šolskega čtiva z domačim. Čitanka premostuj prehod mišljenja otrokovega od najbolj navnega izraza do sestavljenega stavka in končno do razumevanja v podajanju različnih psihičnih pojavov. Čitanka vzbujaj veselje do čtiva posebej in pozneje do čtiva v splošnem in tako pripomozi poedincu v splošnem in tako pripomozi poedincu k nagnenju do prosvetnega dela.

Da se pravočasno vzbudi otroku veselje do čitanja, v to pomagaj v prvi vrsti umna sestava čtiva, v drugi vrsti pa primerna izbira in pravo podajanje najboljših setavkov po učitelju.

Sredstva, potom katerih se širi prosveta med maso, so v prvi vrsti izobraževalna društva, ki pomagajo do aktualnih predavanj, vzgojnih predstav, ljudskih iger in opremijo lastne čitalnice. K pravemu delu v izobraževalnih društvi vzbujaj zanimanje ravno čitanka in učitelj. Za čtivo samo bi čitanke, kakršne smo imeli do sedaj, dosegle popolnoma svoj namen. Vprašanje pa je — in tega se mislim tu dotakniti — koliko pomaga naša dosedanja čitanka do razumevanja iger in predstav. Odkod naj vzamemo dober naraščaj za odre naših prosvetnih društev, če ne iz šolskih klopi. Cemu si igralcev izposojati iz sosednjih krajev, ko imamo znabiti med seboj najboljše. In kdo jih spozna? Kdo ugane njih veselje, njih naravno nagnenje do podobnega dela? Sami se pokažejo — pomagaj pa k temu na višjo stopnjo čitanka, ki imej med drugim čtivom tudi nekaj kratkih mladinskih iger, ali nekaj ljudskih predstav, ki ne škodujejo npravstveni vzgoji mladine.

Na višji stopnji izbire učitelj eno izmed iger v čitanki, razdeli vloge — saj dobro pozna individualiteto svojih učencev — in učenci »igrajo« v klopih. Koliko veselja zavlađa, ko se drug za drugim oglašajo, ko skuša vsak bolje čitati, bolje naglasiti posamezne važne točke. Učitelj vodi režijo — in kako hvalevredno delo je to! Pazljivost učencev je vseskozi napeta, boječ izpustiti najkrajšo besedo, ali zamuditi priliko, ko »igra« on, četudi izpregovori le par besed. Ko se igra parkrat prečita in ko učitelj opozori na morebitne napake v čitanju, preide h karakterizaciji posameznih vlog, to je, da igralcu dopove, kako se mora isti pokazati takega, ko v resnici zahteva vloga. Seveda, se ne bō tu učitelj povzpel do razlage primerne odraslim, že izkušenim igralcem, ker največkrat niti sam ne obvlada tako precizno dotične vloge. Tako igrajo učenci parkrat v klopih. Nato se igra ponovi s čitanko v roki pred šolsko tablo, da pridobijo učenci na razumevanju premikanja v prostoru (oder). Potem se učenci nauče vloge — učitelj šepeta — ter igrajo na pamet. To bi bil prvi uspeh za učitelja, še večji za učence.

Tako polagoma spozna učitelj talent — in s tem je kriza rešena. O priliki se priredi slavnost, kjer nastopijo »nove« moči. Teh moči ni potreba po izstopu iz šole šele seznaniti s »čarovnijami« domačega odra, ni jim potreba razlagati manj važnih pojavov v različnih vlogah, sami so si že v šoli pridobili toliko izkustva, da po moči in v glavnem sami rešijo potrebno. Vse drugo preskrbi seveda skrbna režija.

Imamo seveda knjige, ali liste z igrami, primernimi za mladino, toda te si nabavi lahko le malokatera šola v toliki meri, da bi zadostile potrebi in uspehu. Igra v čitanki bi dosegla na vseh šolah svoj namen.

To so dejstva, ki prepričujejo, da mora šola med »posvetnimi delavci« za naša društva vzgojiti tudi dobre, vestne in razumne igralce. V to pomagaj šoli že čitanka sama. Zato naj se vsi, ki sestavljajo nove čitanke ozirajo tudi na izbero primernih izvornih mlad. iger, ali tudi na izbero dobrih predstav.

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

Zborovanje upravnega odbora Zaveze.

Seja upravnega odbora Zaveze se je vršila dne 6. julija 1919 v posojilnici sobi Učiteljske tiskarne v Ljubljani. Začetek ob 13., konec ob 16. uri. Navzoči: člani vodstva Zaveze in upravni odborniki Fr. Aichholzer, J. Dimnik, P. Flerš, E. Gangl, A. Gnuš, J. Režek in H. Sumer.

1. Naznanila vodstva.

Zavezin predsednik L. Jelenc ugotovi sklepčnost in otvori sejo.

Tajnik V. Rus poroča o delovanju Zaveze od zadnje seje upravnega odbora, ki je bila o Veliki noči, do današnjega dne, kar je razvidno iz objavljenih zapisnikov sedme in osme seje vodstva Zaveze. V tem času se je zvišala članarina Zavezinim članom na 48 K, za nedruštvenike se je zvišala naročnina Zvončku, Popotniku in Učiteljskemu Tovarišu, razpisalo se je mesto urednika Učit. Tov. in mesto strokovnega tajnika, vsi došli dopisi